

DE OPINIE VAN GIJS KLOEK

Door de opwarming van de aarde neemt de frequentie van extreem weer toe. Gijs Kloek onderzoekt hoe via klimaatadaptatie de schade beperkt kan blijven. "Met meer data wordt het aantal onverzekerbare rampen kleiner."

De dijkdoorbraak bij Wilnis in 2003, verwoestende hagelbuien in Brabant in 2016, orkaan Daniël in Griekenland vorig jaar. Gijs Kloek schudt de data van de grote klimaatrampen van de laatste decennia zo uit zijn mouw. De Actuaris van het Jaar houdt zich bezig met klimaatadaptatie: hoe om te gaan met de effecten van de opwarmende aarde? En dan met name de meer destructieve gevolgen van klimaatopwarming, zoals extreem weer.

Dat doet Kloek bij zijn werkgever Achmea, maar ook bij het Platform Klimaat van het Verbond van Verzekeraars en de Werkgroep Klimaatadaptatie van het Platform Duurzame Financiering.

Het houdt in dat hij met experts op veel verschillende terreinen spreekt. Hydrologen, bouwkundig ingenieurs, klimaatdeskundigen. 'Op de middelbare school overwoog ik meteorologie of landschapsarchitectuur te gaan studeren. Het werd economie. Maar in mijn huidige werk komen die interesses wel weer mooi samen.'

In het akkoord van Parijs van 2015 werd de rol van de financiële sector bij de aanpak van de klimaatopwarming formeel benoemd. Logisch, de financiële sector heeft grote invloed op de inrichting van de maatschappij. En heeft er zelf belang bij dat economische activiteiten financieerbaar en verzekerbaar blijven.

De verzekeringssector had geen klimaatakkoord nodig om zich van de problematiek bewust te worden. Die bood zich vanzelf aan in de hogere frequentie van extreem weer en daarbij behorende oplopende schadelast. Inmiddels is zo'n kwart van de schade-uitkeringen voor gebouwen weer-gerelateerd. En de verwachting is dat dat deel zal groeien.

Klimaatadaptatie, aanpassing aan de veranderende weersomstandigheden, lijkt me voor verzekeraars een kerntaak. "Catastrofes zijn het grootste risico bij schadeverzekeringen. Het goed kunnen inschatten van die risico's is van belang voor het voortbestaan van verzekeraars. Al in 2010 was er een commissie klimaat bij het Verbond van Verzekeraars. Het grote verschil met bijvoorbeeld brand- of inbraakverzekeringen is dat je bij brand en inbraak kunt uitgaan van historische schades. Bij catastrofes ben je veel afhankelijker van aannames. En die blijken na bijvoorbeeld een grote overstroming niet altijd correct.

We zien de laatste jaren moeizamere onderhandelingen bij de herverzekeraars. Het aantal klimaatgerelateerde rampen groeit en de verwachting is dat dat doorzet omdat het weer extremer wordt. Het wordt voor verzekeraars moeilijker om die risico's onder te brengen bij

GIJS KLOEK: "BIJ
CATASTROFES BEN JE
VEEL AFHANKELIJKER
VAN AANNAMES"

herverzekeraars. De premies gaan omhoog of verzekeraars moeten het risico voor een groter deel zelf in de boeken houden. Dat kan ertoe leiden dat bepaalde risico's onverzekerbaar worden. Dat wil je vermijden. Dus wordt klimaatadaptatie belangrijker. Hoe kun je de schade bij extreem weer beperken? En dat is de kern van het verzekeringsvak."

DE VERWACHTING WAS DAT ZONNEPANELEN VOOR MEER SCHADE ZOUDE ZORGEN BIJ EXTREME HAGEL

Hoe kun je die schade beperken?

"Dat kunnen heel fysieke maatregelen zijn. Achmea had veel klanten in de glastuinbouw met grote schade door de hagelbuien in 2016. Dan kun je zeggen: die risico's gaan we uitsluiten en dan zijn bedrijven onverzekerbaar. Wij zijn dieper in de materie gedoken. Hoe groot waren die hagelstenen precies, waar vielen ze, wanneer? Met die data zijn we aan de slag gegaan. TNO is proeven gaan doen, kogels afvuren op gehard glas. En dat bevestigde het beeld dat je daarmee veel schade kunt voorkomen. Dus dat probeer je te stimuleren. Door gehard glas in de verzekeringsvoorwaarden op te nemen, of via lagere premies.

Een interessant voorbeeld zijn zonnepanelen. De verwachting was dat die voor meer schade zouden zorgen bij extreme hagel. Maar die panelen blijken behoorlijk sterk en kunnen zelfs als een soort bescherming voor het dak fungeren, waardoor er minder inboedel-schade is door lekkage."

Met en is weten...

"Precies. En dat is het lastige bij klimaatschade door extreem weer. Dat komt zo weinig voor dat je te weinig data hebt. Na een grote ramp stijgen de premies vaak sterk of wordt bepaalde schade zelfs onverzekerbaar doordat de nieuwe schades in een keer in de modellen worden verwerkt, die dus eigenlijk overreageren. Na de Watersnood-ramp van 1953 was het verzekeraars zelfs verboden om overstromings-risico te verzekeren. Dat verbod heeft tot de jaren negentig geduurd.

We moeten veel aannames doen op basis van beperkte data. Soms kloppen de modellen niet. Neem het risico van een dijkdoorbraak.

Volgens modellen op basis van informatie van Rijkswaterstaat zou die elke zeven jaar moeten plaatsvinden. Omdat er niet wordt uitgegaan van de meest realistische modellen, maar van de meest prudente."

Niet onverstandig toch, als de schade zo groot kan zijn?

"Niet als dat betekent dat iets ten onrechte onverzekerbaar blijft. Rijkswaterstaat rekent voor elk dijkvak apart door hoe groot de kans is dat daar een doorbraak plaatsvindt. Dat telt samen op tot een heel hoog risico. Dat is niet realistisch. Wanneer er ergens een dijkdoorbraak is, neemt de druk elders af, en kun je daar bovendien direct maatregelen nemen. Dus de realistische kans op een grote overstroming elders wordt veel kleiner. Probleem is dat die heel prudente modellen door iedereen, ook verzekeraars, worden gebruikt. De realistische cijfers zijn niet openbaar."

Geluk bij een ongeluk: door de klimaatopwarming zijn er steeds meer rampen en dus meer betrouwbare data.

"Ja, daar maken wij wel eens grapjes over. Want het is zo. Het voordeel is dat je met die extra informatie beter kunt verzekeren. Naarmate je meer data hebt, wordt het aantal onverzekerbare rampen kleiner.

Ik werk nu aan een wetenschappelijk paper over hoe herverzekeraars met catastrofes omgaan. Na een grote ramp gaan de premies vaak omhoog. Het idee was altijd dat dat was vanuit kapitaalbehoefte, maar het heeft meer te maken met het feit dat de modellen na zo'n ramp worden aangepast."

Sommige grote rampen blijven onverzekerbaar. Dan moet de overheid bijspringen.

"Ook daar is beweging, zeker internationaal. In Spanje en Frankrijk pakt de overheid veel op, in Duitsland moet de markt het doen. In Nederland is het een combinatie. Wij hebben de Wet tegemoetkoming schade bij rampen, die treedt bijvoorbeeld in werking bij het doorbreken van een primaire waterkering. Bij kleinere doorbraken kunnen verzekeraars het oplossen. Maar wanneer is het precies een grote of een kleine ramp? Je wilt voorkomen dat mensen en bedrijven zich niet verzekeren omdat ze erop rekenen dat de overheid bijspringt. Maar je wilt ook voorkomen dat verzekerden niet weten waar ze aan toe zijn. We zijn al een tijdje bezig om te komen tot één loket: een combinatie

van publiek en privaat geld, zodat mensen zich gedekt weten bij grote rampen."

De financiële sector heeft een financieel belang bij klimaatadaptatie. Als je de risico's niet goed inschat of niet beperkt, kost dat geld. Hoe zit het met de maatschappelijke betrokkenheid? Dat is niet altijd een verdienenmodel.

"Via de Werkgroep Klimaatadaptatie van het Platform Duurzame Financiering zijn we bezig met een project in de wijk Bloemhof in Rotterdam. Arbeiderswoningen uit de jaren twintig die niet zijn onderheid en die veel last hebben van wateroverlast. Het is deels sociale bouw, deels koop. Mogelijk is slopen en herbouwen voor een groot deel van die wijk de beste optie. Daar komt alles samen. Vanuit de beleggershoek, want zo'n project moet worden gefinancierd, er lopen hypotheeklen die moeten worden aangepast. Vanuit de verzekeringshoek: de nieuwe woningen zijn beter verzekerbaar. Maar een oplossing kan ook de sociale duurzaamheid van die wijk verbeteren, en bijdragen aan de energietransitie."

VANUIT DE VERZEKERINGSHOEK: DE NIEUWE WONINGEN ZIJN BETER VERZEKERBAAR

Allemaal zaken waar je als actuaaris doorgaans niet mee bezig bent. "Nee, maar alle kennis die ik daarmee opdoe, helpt me wel enorm bij mijn actuariële werk. Ik praat met experts op allerlei terrein. Hun kennis is vaak de basis voor risicomodellen die wij hanteren. Die modellen zijn enorm gevoelig voor aannames, dus als ik die beter begrijp, kan ik beter premies, kapitaalbehoefte en herverzekering berekenen. Een mooi voorbeeld zijn die modellen voor dijkdoorbraken. Dat was voor mij echt een eyeopener."

Heeft de actuaaris op dit terrein een maatschappelijke verantwoordelijkheid?

"Die is deels wettelijk vastgelegd. De Solvency II wetgeving verplicht de actuaaris tot een oordeel over duurzaamheidsrisico's. Persoonlijk vind ik het ook een belangrijk onderwerp. En dat geldt ook voor Achmea en veel andere financiële instellingen. Ik zie bij veel collega's en bedrijven oprechte betrokkenheid bij maatschappelijke problemen en een toenemende aandacht voor duurzaamheid, ook in de eigen organisatie."

Er wordt in Nederland gebouwd in gebieden met een groot overstromingsgevaar. Daar zijn blijkbaar financiers voor te vinden. Zijn die woningen ook verzekerbaar?

"Woningen in buitendijkse gebieden zijn bij de meeste verzekeraars niet verzekerd. Is dat altijd terecht? Dat verschilt per geval. In oude binnenstedelijke havengebieden worden woningen gebouwd. De centra van oude steden als Dordrecht, Zwolle en Kampen kunnen ook overstromen. Daar kun je altijd maatregelen treffen waardoor je de risico's beperkt en mensen zich kunnen verzekeren. Al zou ik nieuwbouw in uiterwaarden zeker niet stimuleren."

DE FINANCIËLE SECTOR IS OOK BEZIG MET DE VRAAG: HOE KUNNEN WE DE CO2-UITSTOOT VOORKOMEN?

Het hangt dus heel erg af van de precieze locatie.

"De Werkgroep Klimaatadaptatie is een van de partijen die een klimaatlabel voor woningen heeft voorgesteld. Hoe kwetsbaar is een woning voor klimaatrisico's? Voor extreme neerslag, overstroming, hitte, funderingsproblemen. Wij zijn voorstander van zo'n label, omdat het duidelijk wordt wat die risico's zijn, en wat je er eventueel aan kunt doen."

Daar kwam erg veel kritiek op.

"Dat begrijp ik. Woningeneigenaren zijn bang dat hun woning minder waard wordt. Aan de andere kant heeft de koper er recht op te weten welke risico's hij loopt, bijvoorbeeld op overstroming, als hij een woning koopt."

De kritiek uit de milieubeweging is dat klimaatadaptatie symptoombestrijding is en voorkomt dat maatregelen worden getroffen om verdere opwarming tegen te gaan.

"Daar ben ik het niet mee eens. Klimaatadaptatie en klimaatmitigatie zijn twee verschillende onderwerpen, maar gaan hand in hand. De financiële sector is ook bezig met de vraag: hoe kunnen we de CO₂-uitstoot voorkomen? Via engagement met bedrijven, via het uitsluiten van bedrijven. Dat gaat langzaam. Ik hoop echt dat we de Parijsdoelen halen, maar daar ben ik niet erg optimistisch over.

Maar zelfs al slagen we erin de uitstoot te beperken dan duurt het nog lang voordat we dat gaan merken in het klimaat. Adaptatiemaatregelen zijn hoe dan ook nodig. En je kunt met adaptatie veel bereiken. De risico's beheersen. Maar goed, dan maakt het wel uit of we de opwarming op twee graden houden of naar de vijf graden gaan. Met een zeespiegelstijging van zeventien meter staat een groot deel van Nederland onder."

Is dit een onderwerp dat je altijd al interesseerde of komt de belangstelling voort uit je werk.

"De interesse voor klimaat was er altijd al. Ik vlieg weinig, probeer veel met de trein te reizen – niet altijd even handig. Ik eet weinig vlees of zuivel. Ik heb veel tuin en weinig terras, een groen dak. Dus ja, ik ben er wel mee bezig." ■

Gijs Kloek (1967) studeerde economie in Maastricht en haalde zijn MBA aan de Rotterdam School of Management. Hij werkte in het vermogensbeheer bij Robeco en Rabobank Pensioenfonds en ging in 1997 aan de slag bij de herverzekeringstak van Interpolis, die later werd overgenomen door Achmea. Bij Achmea is hij senior manager Actuarial met als aandachtsgebied klimaatverandering. Kloek is voorzitter van de Werkgroep Klimaatadaptatie van het Platform voor Duurzame Financiering en zat in de AG-Commissie Duurzaamheid. Hij is de Actuaaris van het Jaar 2023.